

Roland OLAH*

**GRUPUL „ROMÂNIA LIBERĂ” - ORGANIZAȚIA
ANTICEAUȘISTĂ A REFUGIAȚILOR ROMÂNI LA BUDAPESTA**

***“Free Romania Group” – the anti-Ceaușescu organization of
Romanian refugees in Budapest***

Abstract: *Free Romania Group is the first organization of human rights and anti-communists founded by Romanian refugees on the Hungarian territory. The activities of the group from Hungary against the dictatorship of Nicolae Ceaușescu began in the fall of 1987, but the official date of establishment was March 1st 1988. Free Romania Group published the first Samizdat in Romanian in the Eastern bloc, with aid provided by the Hungarian opposition.*

Keywords: *Free Romania Group, Nicolae Ceaușescu, refugees, Hungary.*

În România postbelică disidența anticomunistă se manifestă pe o scară largă, cuprinzând toate categoriile sociale, încă din primele zile ale prezenței armatei sovietice pe teritoriul românesc. Această disidență a românilor față de sovietici se manifestă în primul rând datorită diferențelor majore privind societatea, cultura, sistemul politic, apartenența la două „lumi” total diferite, dar și a atitudinii de „ocupant” manifestate de armata sovietică. De asemenea, memoria românilor este marcată de atitudinea și comportamentul soldaților sovietici, ce odată ajunși pe teritoriul românesc jefuiesc gospodăriile, magaziile, fabricile românilor,ucid și siluiesc mii de fete, femei și mame¹.

După intrarea în România a armatei sovietice se întorc în țară și vechii ilegaliști, diviziile de voluntari români din U.R.S.S., care completați de oportuniștii regimului și de tovarășii de drum acaparează toate funcțiile importante ale statului prin instalarea guvernului pro-comunist Petru Groza, falsificarea rezultatelor alegerilor din noiembrie 1946, reformele întreprinse în administrație, justiție, armată, agricultură, economie, desființarea forțată a partidelor istorice și forțarea abdicării Regelui Mihai

* PhD Candidate, University of Oradea, Romania; e-mail: rolandd.olah@gmail.com.

Date submitted: July 11th 2017

Revised version submitted: August 18th 2017

Accepted: August 20th 2017

¹ Faur 2000: 20-23.

I. Cele menționate mai sus contribuie la desfășurarea unei rezistențe anticomuniste în spațiul românesc, care se va manifesta atât pe plan cultural, cât și pe plan militar, rezistența armată din munții României fiind cea mai radicală formă de manifestare a anticomunismului din spațiul Europei Centrale și de Est. Conform datelor Securității, în perioada 1945-1959 au activat pe teritoriul României 1.196 grupări și „bande teroriste”². Mișcarea anticomunistă din România se distinge tipologic prin implicarea civică (organizații și grupări civice), implicarea intelectualilor (cercuri de intelectuali laici și clerici), implicarea muncitorească, implicarea țăranilor și implicarea studentească³. În ceea ce privește o etapizare a rezistenței anticomuniste, istoricul Doru Radosav aduce în circuitul istoriografic două perioade: cea de rezistență armată care se desfășoară în perioada 1944-1962 și cea de rezistență civilă ce se desfășoară în perioada 1953-1989⁴.

O disidență față de puterea comunistă se manifestă și prin *exilul intelectualilor*, care vor continua lupta anticomunistă până la destrămarea regimului ceaușist; în special această „luptă” se manifestă prin *cultură*. Exilul românesc a avut reprezentanți de seamă, cum ar fi Mircea Eliade, Paul Goma, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Gh. Calciu-Dumitreasa etc. Pentru a intensifica lupta anticomunistă, disidenții români se adună în jurul unor asociații sau uniuni, printre care amintim Asociația Britanico-Română sau Uniunea Mondială a Românilor Liberi.

*

Legislația maghiară nu permitea înființarea unor partide politice până la începutul anului 1989, însă reprezentanții opoziției erau organizați în cluburi, uniuni, cercuri sau grupuri de prieteni. Guvernul maghiar folosea etichetele de *opozitie*, *grupuri alternative* și *mișcări*. Spre sfârșitul anilor '80, numărul acestor grupuri alternative crește cu rapiditate pe fondul democratizării Ungariei. Multe grupări aveau drept activitate principală promovarea minorității maghiare din Transilvania, ajutorarea maghiarilor și a românilor refugiați din România, dar și promovarea unor idei naționaliste. Astfel de grupări erau FIDESZ⁵ (Uniunea Tinerilor Democrați), MDF (Forumul Democrat Maghiar), Comitetul Maghiar Helsinki (filiala Federației Internaționale Helsinki), Szabad Kezdeményezések Hálózata (Rețeaua Inițiativelor Libere), Fiatal Ügyvédek Klubja (Clubul Avocaților Tineri), Erdélyi Magyarok Egyesülete (Uniunea Maghiarilor din Transilvania), Erdélyi Kör (Cercul Transilvănean), Lelkiismeret 88 (Conștiința 88). În acest areal al organizațiilor, cluburilor și al uniunilor se înscrie și grupul „România Liberă”, cu mențiunea că acest grup a fost înființat doar de *români refugiați* în Ungaria.

² Dobre 2003: 9.

³ Radosav 2006: 83-84.

⁴ Radosav: 87.

⁵ Kaszás 2014: 229.

În ceea ce privește data oficială a înființării Grupului „România Liberă” sau a Organizației „România Liberă” avem mai multe date, care reies din documentele elaborate și asumate de reprezentanții grupului. În apelul pentru participarea la protestul organizat de Grupul „România Liberă” în 23 august 1988 se specifică următoarele: „Organizația românilor refugiați din România *Grupul România Liberă* înființat în 29 ianuarie 1988”, în timp ce pe pagina online a grupului, creat în 2012 de către Mircea Băjan, este menționată data de 1 martie 1988⁶. Ideea grupului s-a născut încă din România și este o idee promovată de timișoreni Cornel Roșca și soția acestuia, Doina, și înfăptuită după ce în toamna anului 1987 s-au refugiat în Ungaria. Acest lucru fiind menționat și de istoricul Sabrina P. Ramet, care a afirmat că grupul a fost înființat în Banat, dar a activat în special în Ungaria, după ce membrii grupului s-au refugiat în țara vecină. Anunțul înființării va avea loc abia la 3 aprilie 1988 în Budapesta, în casa jurnalistului orădean Ara-Kovacs Attila. Conducerea grupării este asumată de un comitet executiv alcătuit din 10 reprezentanți. După profesii, în conducerea grupării regăsim un preot ortodox, patru ingineri, un programator, un electrician, un lăcătuș, un siderurgist și în cele din urmă un economist, Cornel Roșca, care deține și funcția de purtător de cuvânt al grupării⁷. Gruparea se lansează oficial doar în aprilie 1988, însă refugiații români se organizează încă din vara anului 1987 lansând petiții ambasadelor occidentale, celor din blocul sovietic și presei occidentale, atrăgând atenția asupra situației grave în care au ajuns românii și România ceaușistă. O astfel de petiție, semnată „în numele a 23 milioane de români flămânzi”, lansată în 19 decembrie 1987 către comunitatea internațională, atrăgea atenția publicului larg asupra foametei generalizate în România și propunea soluția ca guvernele occidentale să nu mai accepte produse alimentare inscripționate „Made în România” în contul datoriei externe⁸. De asemenea, redactează și distribuie pliante în Transilvania, dorind să își lărgască cercul de susținători. Astfel, la momentul „oficializării” gruparea avea reprezentanți și în partea de vest a României, la Oradea, Arad și Timișoara.

Reprezentanții Grupului „România Liberă” au elaborat un *statut* al grupului, împreună cu o *declarație de principii*. Acceptarea celor două documente era condiție obligatorie pentru a deveni membru al grupului. Un alt criteriu pentru a deveni membru era obligativitatea de a fi născut în România. Denumirea oficială a grupării era „Gruparea România Liberă”, iar abrevierea denumirii este „GRL”. De asemenea, conform statutului scopul declarat al grupului era „lupta fiilor înfrățiți ai României, indiferent de naționalitate, împotriva tiraniei, dictaturii și naționalismului, pentru

⁶ România Liberă, www.freeromaniagroup.com [Accesat 4.04.2017]

⁷ Declarația și apelul grupului România Liberă (1988, aprilie). *România Liberă*, p. 2.

⁸ Rumanian Dissident Group's Proclamation Concerning Famine in Rumania (1987, December 20). *Hungarian Press of Transylvania*, p. 1.

instaurarea libertății, democrației și respectarea drepturile omului”. Forul suprem de conducere era Adunarea generală, constituită în proporție de 60% din membri GRL, iar între ședințele Adunării generale activitatea GRL era coordonată de Comitetul GRL, alcătuit din 9 membri plini și 3 membri supleanți. De asemenea, exista și o comisie de cenzori, alcătuită din 3 persoane⁹.

Reprezentanții grupului și-au impus șase *obiective*, care vor marca activitatea mișcării. Printre cele elaborate se găsesc „demascarea actualei stări de lucruri din România, a mizeriei morale și fizice în care este obligat să trăiască poporul român”, informarea populației României asupra existenței și activității grupului, sprijinirea și reprezentarea refugiaților români, încheierea de relații politice și diplomatice cu guverne, partide și organizații democratice pentru a prezenta situația românilor, punerea în valoare a intelectualității românești din țară și din exil, și în cele din urmă obținerea recunoașterii oficiale în plan internațional a Grupării „România Liberă”. Declarația de principii conține și *dezideratele* grupului, iar primul punct este alegerea unui guvern democratic. De asemenea, se mai dorea și alegerea unei Adunări Naționale și adoptarea unei noi Constituții care să garanteze alegeri libere, pluralism politic, libertatea de gândire și exprimare. O altă cerință se referea la schimbarea denumirii țării, a stemei și a imnului. Reprezentanții grupului au mai cerut și „promovarea unei politici externe (...) care să ducă la o economie și cultură de nivel european, la dispariția granițelor și la integrarea României în Statele Unite ale Europei”¹⁰. Pentru a-și promova ideile, acțiunile și evenimentele organizate începând cu luna aprilie, vor redacta samizdatul *România liberă* cu sprijinul tehnic oferit de Magyar Demokratikus Ellenzék (Opoziția Democrată Maghiară)¹¹.

Lansarea grupării a fost foarte bine primită de presă, în special de cea occidentală, fiind prezenți la eveniment reprezentanți ai presei maghiare de *opozitie*, ziarul francez *Le Monde* și trustul de presă englez BBC. *România Liberă* a atras atenția occidentului prin faptul că pentru prima oară o grupare declarată anticomunistă se lansează într-o țară comunistă vecină. Trebuie să remarcăm că grupul de emigranți români a beneficiat de sprijinul necondiționat al Magyar Demokratikus Ellenzék (Opoziția Democrată Maghiară). Presa occidentală și redacția maghiară a Radioului „Europa Liberă” au sprijinit și promovat acțiunile grupării *România Liberă*, în timp ce redacția română a preferat să se delimiteze de aceasta, refuzând orice colaborare și bănuind gruparea de colaborare cu Securitatea. Gruparea se extinde treptat, iar la începutul anului 1989 va

⁹www.freeromaniagroup.com/web_menu/1%20General%20documents/Principles%20of%20Romania%20Libera/Statute%20of%20Romania%20Libera-RO.pdf [Accesat 4.04.2017]

¹⁰ Declarație de principii (1989, februarie). *România Liberă*, p. 2.

¹¹ Arhiva MTI, <http://archiv1988-2005.mti.hu> [Accesat 4.04.2017]

avea aproximativ 300 membri; în lipsa unui sediu întâlnirile se organizau în aer liber¹².

Chiar dacă nu s-au implicat activ în organizarea protestului împotriva sistematizării satelor și a urbanizării forțate din România¹³, au participat cu aproximativ 150 de români refugiați la uriașul protest *anticeaușist* organizat în 27 iunie 1988 la Budapesta. Cei aproximativ 200.000 de participanți i-au primit cu aplauze pe refugiații români, care au intrat în piață cu mai multe pancarte: *Trăiască prietenia popoarelor maghiare și române; Suntem împotriva demolării și falsificării istoriei; Jos Ceaușescu*¹⁴. Cu o lună înainte, în 26 mai 1988, au trimis o scrisoare¹⁵ ambasadorului României la Budapesta, Nicolae Vereș, în numele „comunității refugiaților din România”, prin care protestează față de sistematizarea satelor, ce reprezintă „o gravă eroare și denotă un profund dispreț față de poporul României”. Scrisoarea a fost semnată de peste 385 de reprezentanți ai grupului România Liberă.

România Liberă folosea deseori ca *instrument de luptă* împotriva regimului ceaușist petițiile și manifestele lansate și trimise agențiilor occidentale de presă. Într-o astfel de petiție lansată în 21 august 1988 a adus în atenția publicului intenția de a organiza un protest cu ocazia zilei naționale a României și de a ține 24 ore greva foamei. De asemenea, cu ocazia protestului au lansat și *revendicări* pentru o adevărată România liberă: desființarea dictaturii, organizarea de alegeri libere și introducerea de reforme democratice în România; salvarea trecutului istoric, cultura și tradițiile popoarelor din România, stoparea imediată a distrugerii satelor; abolirea cenzurii, libertatea de exprimare, asigurarea drepturilor omului; stoparea propagandei naționaliste și șoviniste; eliberarea deținuților politici și neîmpiedicarea de către guvern a înființării sindicatelor libere. Petiția asumată de conducerea executivă¹⁶ a adunat până în 1 septembrie 1988, cu sprijinul organizațiilor de opoziție din Budapesta, peste 6.000 de semnături pentru susținerea demersului¹⁷.

În scrisoarea deschisă adresată Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Nicolae Ceaușescu este criticat în termeni duri după ce a dat glas nemulțumirilor privind documentul final în urma conferinței de la Viena, declarând că „semnarea actului final ar întoarce roata istoriei cu 500 de ani și ar însemna întoarcerea epocii inchiziției”¹⁸.

¹² Kaszás 2014: 240.

¹³ La reuniunea plenară a CC al PCR din 23-24 iunie 1988 Nicolae Ceaușescu face un apel la accelerația planului privind sistematizarea satelor.

¹⁴ Arhiva MTI, <http://archiv1988-2005.mti.hu> [Accesat 4.04.2017]

¹⁵ 385 de refugiați la Budapesta cer să înceteze demolarea satelor din România. (1988, mai). *România Liberă*, p. 1

¹⁶ Virgil Pârvu, Mircea Băjan, Carol Simon, Iulian Budoiu, Nicolae Tecuceanu, Mihai Tecuceanu, Cornelia Ivan, Dumitru Borce, Aurel Chira și Dorin Costa.

¹⁷ A Romania Libera csoport augusztus 23-i felhívása. (1988, September). *Beszélő*

¹⁸ Open Society Archives, www.parallelarchive.org/document/1188 [Accesat 4.04.2017]

Poziția lui Nicolae Ceaușescu atrage nemulțumiri din partea reprezentanților „României Libere”, acesta fiind catalogat drept singurul care de „23 de ani are dreptul să gândească în țara sa și dorește să-și mențină acest privilegiu”. De asemenea, Nicolae Ceaușescu ar dori să își protejeze poporul, dar fiecare al 5-lea român este spionul Securității, catalogat drept „inchiziția Majestății Sale”. Reprezentanții „României Libere” continuă critica față de politica lui Ceaușescu, pe care îl acuză de distrugerea țării: „acest <kondukátor> a creat mai multe pagube țării sale decât cele două războaie mondiale și își continuă lucrarea vieții prin distrugerea a 8000 de sate”. În cele din urmă, scrisoarea se adresează și delegaților participanți la conferință și semnatarii le cer „să nu se lase intimidați de manevrele domnului Ceaușescu și să nu permită înșelarea speranțelor a sute de milioane de europeni”. Scrisoarea publicată în 9 ianuarie 1989 a fost semnată de către Mircea Băjan (geolog), Emil Iovănescu (traducător), Traian Manea (inginer) și Victor Urioc (grădinar)¹⁹.

Următoarea scrisoare deschisă elaborată de reprezentanții refugiaților românilor este adresată direct *cetățeanului* Nicolae Ceaușescu, care acuză grupul „România Liberă” de „acțiuni hortyste și revizioniste”²⁰. Prin această scrisoare gruparea încearcă o justificare a acțiunilor întreprinse și își prezintă reprezentanții ca „refugiați politic (...) am fost obligați să părăsim familia și patria noastră, în urma intimidărilor și umilirilor la care am fost supuși în ultimii 24 de ani, când spre nenorocirea unei țări binecuvântate de Dumnezeu, ați reușit să vă numiți conducător și să vă luați în mână sceptra comunist”. După care, redactorii scrisorii aduc o serie de acuze la adresa lui Nicolae Ceaușescu: „Vă acuzăm că în 1968 ne-ați înșelat, deși noi am crezut în dumneavoastră. Vă acuzăm de distrugerea României, mai semnificativ decât cele două războaie mondiale. Vă acuzăm de demolarea Bucureștiului și de furtul finanțelor necesare construirii palatului personal pentru «Geniul Carpaților cu suflet înflăcărat». Vă acuzăm de genocid, ce s-a realizat în mijlocul Europei, spre sfârșitul secolului al XX-lea. Vă acuzăm de comercializarea pe piața internațională a cetățenilor români. Vă acuzăm de violarea istoriei, prin identificarea dvs. cu eroii poporului român”. La sfârșitul scrisorii, conducerea executivă a grupării cere *cetățeanului* Nicolae Ceaușescu să demisioneze cu onoare, pentru a salva România și poporul român, încheiând cu următoarea propoziție: „România nici în trecut, nici azi și nici în viitor nu o să fie bunul personal al nimănui”²¹.

Protestele organizate de „România Liberă” erau numeroase, dar numărul de participanți rar depășea 150-200 de persoane, chiar dacă evenimentele organizate se bucurau de sprijinul opoziției maghiare și liderii

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ A Szabad Románia Csoport nyilt levele Nicolae Ceausescu elnök állampolgárhoz (1989, May 12). *Petőfi Népe*, p. 3

²¹ *Ibidem*.

lor marcantă luau parte constant la proteste. În cele ce urmează vă vom prezenta, pe baza unui raport informativ, protestul organizat de „România Liberă” în 23 august 1989, în parcul denumit „Parcul prieteniei româno-maghiare”. Din raport reiese că au participat la eveniment aproximativ 150 de oameni, printre care și reprezentanții FIDESZ și ai Uniunii Democraților Liberi. Înainte de începerea evenimentului, organizatorii au expus mai multe pancarte în jurul parcului cu următoarele sloganuri: „România trezește-te”, „România Liberă”, „Cea mai neagră zi a României”, „Brașov 15 noiembrie 1987”. Protestul a fost deschis de Mircea Băjan, care în numele grupării a declarat că „23 martie 1965, ziua alegerii lui Nicolae Ceaușescu este cea mai neagră zi din istoria României, fiind declarată zi de doliu național”. În continuare a luat cuvântul Emil Iovănescu, care a vorbit despre o „greșală istorică” - momentul alegerii lui Nicolae Ceaușescu ca secretar general al Partidului Comunist: „suntem conduși de un nebun, iar în istorie se poate compara doar cu Hitler. Este responsabil de moartea a zeci de mii de oameni”. Spre sfârșitul evenimentului participanții au aprins 24 de lumânări pentru fiecare an de „domnie” a lui Nicolae Ceaușescu, după care organizatorii au cântat „Deșteaptă-te române”, iar participanții maghiari imnul secuiesc²². Reprezentanții grupului român participau de asemenea în mod constant la evenimentele organizate de opoziția maghiară, fiind prezenți la dezbateri, proteste, mese rotunde, cercuri literare, exprimându-și poziția privind temele de interes în cadrul întâlnirilor²³.

Grupul a fost deosebit de activ în ceea ce privește lansarea de petiții către ambasadele occidentale, dar și către ambasada sovietică sau chiar către Mihail Gorbaciov²⁴, având reprezentanți în marile capitale europene care în mod constant au transmis guvernelor occidentale textele redactate de către comitetul executiv. De asemenea, beneficiind de o simpatie generală din partea presei, ei sunt invitați la emisiuni de radio, dau interviuri și participă la emisiuni televizate. Importanța grupării este dată și de relația bună ce era cultivată cu celălalte organizații din opoziția maghiară, unele grupări chiar ajutând grupul refugiaților români cu mașini de tipărit (pentru tipărirea samizdatului România Liberă), cu sedii pentru întâlniri, participări reciproce la evenimente sau chiar cu finanțele necesare pentru organizarea evenimentelor. Această colaborare între cele două grupări de opoziție are putere de exemplu, binecunoscută fiind relația istorică tensionată între români și maghiari, iar evenimentele petrecute pe parcursul secolului al XX-lea contribuind la tensionarea relațiilor româno-maghiare.

²² Open Society Archives, www.parallelarchive.org/document/1540 [Accesat 4.04.2017]

²³ Radio Free Europe's Rumanian Broadcast Changes It's Tune. (1988, September 8), *Hungarian Press of Transylvania*. p. 1

²⁴ Situation Report by Vladimir Socor. Radio Free Europe Research <http://osaarchivum.org/files/holdings/300/8/3/pdf/120-2-1.pdf> [Accesat 4.04.2017]

Această relație apropiată cu cercurile opoziției maghiare, dar și tolerarea pe teritoriul Ungariei comuniste a unei organizații străine anticomuniste sunt puse în discuție în istoriografia română, în special prin istorici proveniți din zona fostei Securități. Chiar dacă informațiile despre grupare și activitatea întreprinsă nu sunt considerate semnificative, aceasta este privită drept „unealta” Securității maghiare pentru răsturnarea regimului ceaușist. Revista *Securitatea* destinată cadrelor Departamentului Securității Statului acuza în martie 1988 grupul România Liberă, organizația „așa-zișilor «refugiați politici»” că realizează „sistematic acte dușmănoase, antiromânești” contribuind la destabilizarea internă a țării atât prin acțiuni directe, cât și prin menținerea unei propagande „denigratoare și calomniatoare la adresa politicii generale a partidului și statutului nostru, cu sublinieri speculative și diversioniste”²⁵. Conform istoriografiei române provenite din zona fostelor cadre ale Securității, gruparea înființată în septembrie 1987 avea ca scop declarat răsturnarea regimului din România, având sediul la Budapesta, iar mai târziu la Bicske. Organizația a fost condusă la început de Marian Roșca, cel care a „recunoscut” că a fost recrutat și instruit de instructori profesioniști. Conform istoriografiei române, „România Liberă” a realizat inclusiv un guvern în exil și nu a fost decât un paravan al Securității maghiare, care la Bicske a organizat instruirea a peste 400 de refugiați români pentru „acțiuni de gherilă urbană în România”. Instructorii erau români, șeful grupării fiind Manea Grigore (Manea Gheorghe), originar din Ploiești. De asemenea, se presupune că în tabăra de la Bicske au fost tipărite și materialele de propagandă trimise în România. Începând cu septembrie 1989, Securitatea română a observat un flux neobișnuit pe granița de vest, unde creștea în mod constant numărul celor care treceau ilegal granița dinspre Ungaria spre România. Concomitent autoritățile maghiare aduceau la punctul de control al trecerii graniței grupuri de persoane (uneori peste 20 de oameni) despre care pretindeau că sunt refugiați români prinși în Ungaria. Se menționează că în urma activităților informative întreprinse în rândul refugiaților români din Ungaria, cei mai mulți recunoșteau că au fost instruiți la Bicske, în tabăra „României Libere”, pentru a participa la răsturnarea regimului²⁶.

În timp ce în istoriografia română gruparea „România Liberă” este prezentată ca una ce atenta la securitatea, siguranța și granițele statului și ale ordinii sociale, fiind „unealta” grupărilor străine, istoricul Sabrina P. Ramet (în lucrarea *Social Currents in Eastern Europe: The Sources and Consequences of the Great Transformation*) prezintă grupul refugiaților ca fiind profund anti-ceaușistă și în același timp simpatizant al ideilor propuse de Gorbaciov pentru reformarea țărilor comuniste. Conducerea grupării chiar a luat legătura cu ambasada sovietică de la Budapesta pentru a primi

²⁵ Crăciun & Oprea 1989: 20-21.

²⁶ Mălureanu 2010: 19-22; Flore 2014: 25; Lupu 2012: 28-30.

sprijin din partea blocului socialist în vederea demarării *reformelor gorbacioviste* și în România, însă au fost *refuzați* de diplomații sovietici, considerând că nemulțumirile interne trebuiau rezolvate în interiorul țării²⁷.

Considerăm necesare de adus în discuție, dacă acțiunile întreprinse de reprezentanții grupului au fost unul anti-românesc sau doar unul anti-ceaușist. De mai multe ori fiind acuzați că au acționat împotriva *intereselor* românești, inclusiv președintele României, Nicolae Ceaușescu a acuzat reprezentanții grupării de „revizionism și acțiuni hortyste”. În schimb, membrii grupului s-au declarat permanent români obligați să părăsească „patria noastră”, sentimentul românesc declarat și prezentat fiind unul puternic.

*

Gruparea „România Liberă” înființată la începutul anului 1988 a fost una dintre cele mai active grupări disidente din exilul românesc, având sprijinul opoziției maghiare, dar și a guvernului maghiar, care a tolerat pe teritoriul Ungariei existența unei asemenea grupări străine anti-comuniste și anti-ceaușiste, care milita deschis pentru răsturnarea regimului condus de Nicolae Ceaușescu. Grupul își propunea să aducă în atenția publicului internațional problemele și situația în care se aflau românii în interiorul țării, dorind astfel ca puterile occidentale să contribuie la schimbarea președintelui României, care în percepția lor era *sursa* situației interne dezastruoase, dar și un *obstacol* în calea reformelor socialiste promovate de Mihail Gorbaciov și implementate în blocul sovietic. Reprezentanții grupării considerau primordială implementarea acestor reforme, pentru că inclusiv forma lor de organizare și activitatea desfășurată se bazau pe principiile promovate prin *glasnost*: deschidere, reforma cenzurii, libertate de exprimare sau transparență.

Deoarece grupul a fost bine primit în occident de către guvernamentali și jurnaliști, pentru administrația ceaușistă el reprezenta o amenințare. Aducerea în atenția internațională a problemelor interne a fost nedorită de conducerea României și a reprezentat o presiune constantă pentru ultimii ani ai regimului.

BIBLIOGRAFIE

Izvoare:

Beszélő, 1988

Hungarian Press of Transylvania, 1987, 1988

Petőfi Népe, 1989

România Liberă, 1988, 1989

²⁷ Sabrina P. Ramet 1995:147

Lucrări editate:

- Crăciun, Mihai, lt. col. & Oprea, Florin, col. (1989). „Recrudescența activităților naționalist-iredentiste îndreptate împotriva R.S. România. Necesitatea cunoașterii și stăpânirii fenomenului naționalist-iredentist maghiar” în *Securitatea*, nr. I (85), București, pp. 20-21.
- Dobre, Florica (coord.) (2003). *Bande, bandiți și eroi. Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968)*. București: Editura Enciclopedică, p. 9
- Faur, Antonio (2000). *Comportamentul militarilor sovietici în județele din vestul României (1944-1945)*. Oradea: Editura Universității din Oradea, pp. 20-23
- Flore, Nicolae, gl. bg. (r) (2014). „Decembrie 1989: aspecte inedite din Timișoara” în *Vitralii, lumini și umbre*, anul IV, nr. 21, București, p. 25.
- Kaszás, Veronika (2014). „A magyarországi «alternatív szervezetek» fellépése az erdélyi menekültek ügyében 1988–1989-ben” în *Multunk*, 2014, nr. I, p. 229.
- Lupu, Corvin (2012). „Preliminarii la evenimentele de la Târgu Mureș din martie 1990” în *Vitralii, lumini și umbre*, anul III, nr. 10, București, pp. 28-30.
- Mălureanu, Vasile, gl. ng. (r) (2010). „Evenimentele din decembrie 1989 în percepția unui ofițer de informații interne” în *Vitralii, lumini și umbre*, anul I, nr. III, București, pp. 19-22.
- Radosav, Doru (2006), „Rezistența anticomunistă armată din România între istorie și memorie” în Ruxandra Cesereanu (ed), *Comunism și represiune în România: istoria tematică a unui fratricid național*. Iași: Polirom, pp. 83-87.
- Ramet, Sabrina P. (1995). *Social Currents in Eastern Europe: The Sources and Consequences of the Great Transformation*. London: Duke University Press, p. 147

Resurse online:

- A România Liberă Csoport levele a Ceaușescu-féle népirtás ügyében*, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára - ABTL, 13 ianuarie 1989, OSA (Open Society Archives), Budapesta, www.parallelarchive.org/document/1188, [Accesat 4.04.2017]
- Pagina online a *Grupului România Liberă*, www.freeromaniagroup.com, [Accesat 4.04.2017]
- Radio Europa Liberă*, emisiunea din 12 iulie 1988. Arhiva Magyar Távirati Iroda – MTI (Agenția Maghiară de Presă), <http://archiv1988-2005.mti.hu>, [Accesat 4.04.2017]
- Radio Europa Liberă*, emisiunea din 28 iunie 1988. Arhiva MTI, <http://archiv1988-2005.mti.hu>, [Accesat 4.04.2017]

Situation Report by Vladimir Socor, Radio Free Europe Research,
<http://osaarchivum.org/files/holdings/300/8/3/pdf/120-2-1.pdf>
[Accesat 4.04.2017]

Statutul Grupului „România Liberă”,
www.freeromaniagroup.com/web_menu/1%20General%20documents/Principles%20of%20Romania%20Libera/Statute%20of%20Romania%20Libera-RO.pdf, [Accesat 4.04.2017]

Tájékoztató a Romania Libera csoport által tartott tüntetésről, Magyar Országos Levéltár, 23 martie 1989, OSA (Open Society Archives), Budapest, www.parallelarchive.org/document/1540, [Accesat 4.04.2017]

